

Ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2005.gada
7.decembrim.

Grozījumi: 04.02.1999. likums (L.V., 11.febr., nr.40;
Ziņotājs, 1999. nr.5)
nr.386/387; 11.11.1999. likums (L.V., 23.nov.,
Ziņotājs, 1999, nr.23)
nr.448/449; 23.11.2000. likums (L.V., 12.dec.,
Ziņotājs, 2001, nr.1)
06.02.2003. likums (L.V., 20.febr., nr.28;
Ziņotājs, 2003, nr.6)
10.04.2003. likums (L.V., 30.apr., nr.65;
Ziņotājs, 2003, nr.10)
30.10.2003. likums (L.V., 12.nov., nr.159;
Ziņotājs, 2003, nr.23)
04.03.2004. likums (L.V., 24.marts, nr.46;
Ziņotājs, 2004, nr.8)
06.10.2005. likums (L.V., 13.okt., nr.163;
Ziņotājs, 2005, nr.21)
24.11.2005. likums (L.V., 7.dec., nr.195;
Ziņotājs, 2006, nr.1)

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Dzelzceļa likums

I nodaļa. Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **drošības sertifikāts** - dokuments, kas pārvadātājam dod tiesības piekļūt dzelzceļa infrastruktūrai;
- 2) **dzelzceļa ekspluatācija** - darbība, kas nodrošina dzelzceļa funkcionēšanu, arī dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu, uzturēšanu, attīstību un ritošā sastāva lietošanu;
- 3) **dzelzceļa infrastruktūras attīstība** - pasākumu komplekss, kuru saskaņā ar transporta attīstības nacionālo programmu realizē, lai būtiski palielinātu dzelzceļa pārvadājumu ātrumu, uzlabotu drošību, kvalitāti un citas dzelzceļa tehniskās iespējas;
- 4) **dzelzceļa infrastruktūras jauda** - dzelzceļa infrastruktūras tehniskā iespēja nodrošināt noteikta veida, biežuma, regularitātes un apjoma dzelzceļa pārvadājumu veikšanu;
- 5) **dzelzceļa infrastruktūras izmantošana** - pakalpojums, ko dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs uz līguma pamata sniedz citām personām, piešķirot tiesības izmantot dzelzceļa infrastruktūru;
- 6) **dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana** - pasākumu komplekss, ko nepārtraukti veic dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, lai nodrošinātu dzelzceļa infrastruktūras objektu izmantošanas atbilstību [Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumiem](#);
- 7) **dzelzceļa pārvadājumi** - pakalpojumi, kuri tiek sniegti uz pasažieru vai kravu pārvadājuma līguma pamata iekšzemes vai starptautiskajā satiksmē pa dzelzceļu;
- 8) **dzelzceļa pārvadājumu pasūtījums** - pasažieru un kravu dzelzceļa pārvadājumi un ar tiem saistītie citi pakalpojumi, par kuriem pilnīgi vai daļēji tiek samaksāts ar valsts vai pašvaldības līdzekļiem;
- 9) **dzelzceļa speciālists** - persona, kuras darbs ir tieši saistīts ar dzelzceļa satiksmi, kurai ir speciāla izglītība vai kura ir speciāli apmācīta un kurai, lai tā būtu tiesīga strādāt attiecīgajā profesijā, noteiktā kārtībā izsniegts kvalifikāciju apliecinošs dokuments (dzelzceļa speciālista apliecība vai profesionālās kompetences sertifikāts);
- 10) **Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumi** - Ministru kabineta izdoti noteikumi, kas reglamentē dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas pamatprasības;
- 11) **dzelzceļa zemes nodalījuma josla** - zemes platība, kas ir dzelzceļa infrastruktūras sastāvdaļa un kas paredzēta dzelzceļa infrastruktūras objektu izvietošanai, lai nodrošinātu dzelzceļa infrastruktūras attīstību un drošu ekspluatāciju, kā arī pasargātu cilvēkus un vidi no dzelzceļa kaitīgās ietekmes;
- 12) **dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs** - komercsabiedrība vai institūcija, kas pārvalda dzelzceļa infrastruktūru (dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana, attīstība), plāno, organizē un uzrauga vilcienu un cita ritošā sastāva kustību pa tā pārvaldījumā esošās dzelzceļa infrastruktūras sliežu ceļiem, kā arī atbild par infrastruktūras kontroles un drošības sistēmu vadību;
- 13) **maršruts** - iepriekš izraudzīts ritošā sastāva kustības ceļš starp diviem kustības galapunktiem noteiktā laika periodā;

14) **pārvadātājs** - komercsabiedrība, kas saņēmusi pārvadātāja licenci dzelzceļa (pasažieru vai kravu) pārvadājumu veikšanai starp stacijām un šim nolūkam nodrošina vilci, vai arī komercsabiedrība, kas saņēmusi pārvadātāja licenci un sniedz tikai vilces pakalpojumus starp stacijām;

15) **tiesības piekļūt dzelzceļa infrastruktūrai** - pārvadātāja tiesības izmantot publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru pēc drošības sertifikāta saņemšanas un līguma noslēgšanas ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju;

16) **ritošais sastāvs** - lokomotīves, vagoni, motorvilcieni, motorvagoni, vadāmi pašgājējvagoni, ceļu remonta mašīnas, celtni, citas mašīnas un mehānismi, kuri savu tehnisko īpašību dēļ spēj pārvietoties vai pārvietojas pa sliedēm;

17) **vilces līdzekļi** - lokomotīves, motorvagoni un tamlīdzīgs ritošais sastāvs, ar kura palīdzību pirmavota enerģija (elektriskā, mehāniskā vai šķidrums enerģija) tiek pārvērsta vilcienu kustības mehāniskajā enerģijā;

18) **vilciens** - saformēti un sakabināti vagoni vai cits ritošais sastāvs ar vienu vai vairākiem vilces līdzekļiem, kam piešķirts vilciena numurs un kas aprīkots ar īpašām signālierīcēm;

19) **tarifs** - likmju sistēma, pēc kuras nosaka maksu par dzelzceļa pārvadājumiem vai par citiem dzelzceļa sniegtajiem pakalpojumiem;

20) **drošības apliecība** - dokuments, kas apliecina konkrētās komercsabiedrības spēju darboties attiecīgajā komercdarbības sfērā dzelzceļa nozarē, ievērojot drošības prasības;

21) **zemes klātne** - grunts būvju komplekss, kuru iegūst, apstrādājot zemes virsmu, un kurš paredzēts virsbūves novietošanai, sliežu ceļu noturības nodrošināšanai un to aizsardzībai pret atmosfēras ūdeņiem un gruntsūdeņiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

2.pants. Likuma uzdevums

Šis likums reglamentē dzelzceļa darbības un satiksmes drošības principus, kā arī dzelzceļa pārvaldes kārtību.

3.pants. Dzelzceļa jēdziens

Dzelzceļš ir transporta sistēma, kura kā organizatoriski tehnisks komplekss ietver:

- 1) dzelzceļa infrastruktūru;
- 2) ritošo sastāvu un tā funkcionēšanai nepieciešamās ēkas un būves;
- 3) pārvadātājus;
- 4) dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājus;
- 5) personas, kuras pārvadātāja vai dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja uzdevumā nodrošina attiecīgos tehnoloģiskos procesus (dzelzceļa infrastruktūras tehniskā aprīkojuma būvniecību, remontu un tehnisko apkopi, dzelzceļa ritošā sastāva būvniecību, remontu un tehnisko apkopi un manevru darbus).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu un [06.10.2005.](#) likumu)

II nodaļa. Dzelzceļa infrastruktūra

4.pants. Dzelzceļa infrastruktūra

(1) Dzelzceļa infrastruktūra ir kompleksa inženierbūve, kurā ietilpst:

- 1) dzelzceļa virsbūve [sliedes (sliežu ceļi), pārmiju pārvedas, gulšņi, balasts un citi virsbūves elementu piederumi], pārbrauktuves un pārejas;
- 2) zeme zem sliežu ceļiem (zemes klātne un dzelzceļa zemes nodalījuma josla), inženiertehniskās būves (tilti, ceļa pārvadi, caurtekas, ūdens novadīšanas ietaises, komunikāciju kanāli, atbalsta sienas vai aizsargsienas u.tml.);
- 3) robežzīmes un aizsargstādījumi;
- 4) dzelzceļa signalizācijas, centralizācijas un bloķēšanas līnijas, iekārtas vilcienu kustības drošības garantēšanai, pārmiju stāvokļa un signālu regulēšanai, luksofori, signālrādītāji un signālzīmes;
- 5) dzelzceļa telekomunikāciju tīkli;
- 6) dzelzceļa elektroapgādes gaisvadu un kabeļu līnijas, kontakttīkli, transformatoru un vilces apakšstacijas;
- 7) stacijas, izmaiņas punkti un pieturas punkti;
- 8) ēkas un būves, kas nepieciešamas dzelzceļa infrastruktūras objektu uzturēšanai, remontam un lietošanai.

(2) Dzelzceļa infrastruktūrā ietilpst arī gaisa telpa un zemes dzīles dzelzceļa zemes nodalījuma joslā, ciktāl tas nepieciešams dzelzceļa infrastruktūras objektu ekspluatācijai, aizsardzībai un dzelzceļa satiksmei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

5.pants. Dzelzceļa infrastruktūras iedalījums, izmantošana un piederība

(1) Dzelzceļa infrastruktūra atkarībā no tās izmantošanas iedalāma šādi:

- 1) publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra. Tā ir atklāta kravu un pasažieru pārvadājumiem vai tehnoloģisko procesu nodrošināšanai, ievērojot vienlīdzības principu, un tā ir reģistrēta dzelzceļa infrastruktūras reģistrā kā publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras statuss tiek piešķirts ar Ministru kabineta rīkojumu;
- 2) privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra. Tās sliežu ceļus kravu pārvadājumiem vai komercsabiedrības tehnoloģisko procesu nodrošināšanai izmanto īpašnieks vai citas personas īpašnieka uzdevumā vai ar īpašnieka atļauju, un tā ir reģistrēta dzelzceļa infrastruktūras reģistrā kā privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra.

(2) Dzelzceļa infrastruktūra kā lietu kopība vai atsevišķi infrastruktūras objekti var piederēt valstij, pašvaldībai, citai juridiskajai vai fiziskajai personai.

(3) Privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras īpašniekam aizliegts ļaunprātīgi izmantot savas dzelzceļa infrastruktūras atrašanās vietu, lai kavētu pārvadātāju nokļūšanu citiem īpašniekiem piederošā dzelzceļa infrastruktūrā. Ja kādu privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru izmanto piekļūšanai citiem īpašniekiem piederošai dzelzceļa infrastruktūrai, tā lietošanas nosacījumu ziņā pielīdzināma publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai. Ja īpašnieks šādu infrastruktūru neuztur atbilstoši tehniskās ekspluatācijas noteikumu prasībām, pēc ieinteresētās personas lūguma tiesa ar savu nolēmumu var iecelt par tās pārvaldītāju citu dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

6.pants. Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra

(1) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra (valstij piederošā dzelzceļa infrastruktūra) tiek veidota atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām un tās attīstībai, stabilas satiksmes interesēm, kā arī vides aizsardzības prasībām.

(2) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir valsts dibināta akciju sabiedrība. Ar Ministru kabineta lēmumu atsevišķus valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektus var nodot citu personu pārvaldīšanā.

7.pants. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras iedalījums pēc tās funkcionālās nozīmes un tehniskajām iespējām

(1) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra pēc tās funkcionālās nozīmes iedalāma šādi:

1) stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa infrastruktūra (apkalpo galvenās pasažieru un kravu pārvadājumu plūsmas);

2) reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūra (tai ir vietēja nozīme).

(1^l) Stratēģiskās un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpst arī tai piegulošie vai ar to saistītie staciju sliežu ceļi, speciālās nozīmes sliežu ceļi, pievedceļi, strupceļi un citi sliežu ceļi.

(2) [Stratēģiskās un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūra](#) pēc tās tehniskajām iespējām iedalāma kategorijās. Metodikas projektu, pēc kuras dzelzceļa infrastruktūra iedalāma kategorijās, izstrādā Satiksmes ministrija un apstiprina Ministru kabinets.

(3) [Stratēģiskās un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūru](#) nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

8.pants. Reģistrācija un uzskaitē

(1) Dzelzceļa infrastruktūra Latvijā ir pakļauta valsts reģistrācijai un uzskaitē.

(2) Dzelzceļa infrastruktūras reģistrs un uzskaitē atbilstoši attiecīgajam infrastruktūras iedalījumam tiek nodrošināta [Ministru kabineta noteiktajā kārtībā](#).

(3) Neregistrētas infrastruktūras izmantošana un piešķiršana izmantošanai ir aizliegta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

9.pants. Dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana un attīstība

(1) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana un attīstība finansējama atbilstoši tās funkcionālajai nozīmei, kategorijai un saskaņā ar Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumiem.

(2) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs šā likuma 1.panta 12.punktā minētos pienākumus veic tā, lai infrastruktūra tiktu optimāli attīstīta un efektīvi izmantota. Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs darbojas saskaņā ar komercdarbības plānu, kurā iekļautas investīcijas un finanšu programmas, saglabājot komercdarbības finansiālo līdzsvaru (komercdarbība bez zaudējumiem).

(3) Par valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu un attīstību saskaņā ar šo likumu ir atbildīga valsts dibināta akciju sabiedrība (valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs).

(4) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs līdzsvaro ienākumus no maksas par šīs infrastruktūras izmantošanu, ienākumus no citas komercdarbības un valsts finansējumu ar izdevumiem par attiecīgās infrastruktūras uzturēšanu. Ja dzelzceļa infrastruktūra netiek diskriminēta attiecībā pret pārējo transporta veidu infrastruktūru, valsts var prasīt, lai valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs darbojas bez valsts finansējuma. Ja valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs saņem valsts finansējumu atbilstoši valsts investīciju programmām, par šo līdzekļu izlietojumu attiecīgās infrastruktūras pārvaldītājs slēdz līgumu ar valsti (Satiksmes ministrijas personā). Līguma termiņš nav īsāks par trim gadiem. Līgumā var paredzēt stimulus infrastruktūras pārvaldītājam, ievērojot nepieciešamās drošības un infrastruktūras pakalpojumu kvalitātes uzturēšanas un uzlabošanas prasības, nepieciešamību pēc iespējas samazināt infrastruktūras uzturēšanas izmaksas un nepalielināt maksu par infrastruktūras izmantošanu, kā arī kārtību, kādā tiek izmantoti šīs infrastruktūras pārvaldītāja ieņēmumi.

(5) Satiksmes ministrija iesniedz valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras attīstības projektus iekļaušanai valsts investīciju programmā, kā arī pieprasījumu par līdzekļu piešķiršanu valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai.

(6) Pašvaldību, komercsabiedrību, citu juridisko vai fizisko personu dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu un attīstību finansē to īpašnieki.

([04.03.2004.](#) likuma redakcijā)

10.pants. Dzelzceļa infrastruktūras fonds

(1) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu un attīstību finansē no dzelzceļa infrastruktūras fonda līdzekļiem.

(2) Dzelzceļa infrastruktūras fonda līdzekļus veido:

1) maksa par valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu;

2) (*izslēgts ar [30.10.2003.](#) likumu*);

3) ieņēmumi no valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes iznomāšanas (15.panta otrā daļa);

4) kredīti;

5) valsts budžeta līdzekļi.

(3) *(Izslēgta ar [11.11.99.](#) likumu).*

(4) *(Izslēgta ar [04.03.2004.](#) likumu).*

(5) Dzelzceļa infrastruktūras fonda ieņēmumu tāmi un izdevumu tāmi apstiprina satiksmes ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

11.pants. Maksas noteikšana par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu

(1) Maksu par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu nosaka dzelzceļa infrastruktūras īpašnieks vai valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs.

(2) Maksu par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu pārvadājumiem nosaka, pamatojoties uz šā likuma 12.pantā minēto metodiku maksas aprēķināšanai par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu.

(3) No valsts pamatbudžeta dzelzceļa pasažieru pārvadātājiem tiek kompensēta dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksa par iekšzemes maršrutos veiktajiem pārvadājumiem. Šī kompensācija kārtējam gadam nedrīkst būt mazāka kā iepriekšējā budžeta gadā.

(4) Aizliegts pieprasīt atšķirīgu maksu par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu no pārvadātājiem, kas ar vienādiem nosacījumiem sniedz ekvivalentus dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [30.10.2003.](#) likumu un [04.03.2004.](#) likumu)

12.pants. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksas aprēķināšanas metodika un maksas noteikšana pārvadātājiem

(1) Metodiku maksas aprēķināšanai par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu pārvadājumiem nosaka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija pēc konsultēšanās ar publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājiem.

(2) Izstrādājot metodiku maksas aprēķināšanai par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu pārvadājumiem, ievērojami šādi pamatkritēriji:

1) transporta tirgus apstākļi, dzelzceļa infrastruktūras optimālās izmantošanas prasības, sliežu ceļa posma caurlaides spēja, dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu kvalitātes uzlabošana, konkurences veicināšana starp transporta veidiem;

2) pārvadājumu pakalpojumu raksturs, laiks, biežums un ātrums;

- 3) attiecīgās infrastruktūras tehniskās un fiziskās īpatnības;
- 4) ritošā sastāva tehniskie rādītāji, arī ātrums, kopējā masa un slodze uz vienu asi;
- 5) vilces līdzekļu lietotās enerģijas veids;
- 6) vilciena kategorija, svars, garums;
- 7) dzelzeļa infrastruktūras nolietojuma pakāpe;
- 8) operāciju apjoms stacijās;
- 9) dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītāja sniegtie pakalpojumi un izmaksas;
- 10) papildizmaksas, kas saistītas ar dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītāja darbību un infrastruktūras pārvaldi;
- 11) dzelzeļa infrastruktūras uzturēšanas un attīstības izdevumi;
- 12) vilcienu kustības organizēšanas un nodrošināšanas izdevumi;
- 13) infrastruktūras objektu apsargāšanas izdevumi;
- 14) vides aizsardzības prasības dzelzeļa infrastruktūrai un ritošajam sastāvam, ko izmanto pārvadātājs.

(3) Nosakot maksu par dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu, nedrīkst pieļaut šķērssubsīdijas pasažieru pārvadājumiem pa dzelzeļu no ieņēmumiem, ko veido dzelzeļa kravu pārvadātāju maksa par infrastruktūras izmantošanu.

(4) Dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājs ir tiesīgs noteikt paaugstinātu maksu par dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu noteiktos tās posmos laikā, kad šī infrastruktūra ir pārslogota.

(5) Dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājs ir tiesīgs maksai par dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu piemērot ekonomiski pamatotas atlaides. Dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājs ierobežotu laikposmu maksai par dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu var piemērot atlaides, kas veicina attiecīgās infrastruktūras jaudas optimālu izmantošanu. Atlaides var attiecināt uz noteiktiem dzelzeļa infrastruktūras posmiem, nosakot līdzīgas atlaides līdzīgiem pakalpojumiem.

(6) Dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājam ir tiesības noteikt finansiāla un cita veida līgumsankcijas, lai veicinātu optimālu infrastruktūras izmantošanu.

(7) Nosakot maksu par publiskās lietošanas dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu pārvadājumiem, jāņem vērā šīs infrastruktūras uzturēšanai paredzētie valsts budžeta līdzekļi.

(8) Maksu par dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu iekasē dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājs.

(9) Valsts publiskās lietošanas dzelzeļa infrastruktūras pārvaldītājs saņemto maksu par valsts publiskās lietošanas dzelzeļa infrastruktūras izmantošanu iemaksā dzelzeļa infrastruktūras fondā.

(10) Maksu par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu nedrīkst noteikt:

1) institūcija (komercsabiedrība), kura sniedz arī dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus;

2) publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, kurš ietilpst vienā koncernā ar dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu sniedzēju.

(11) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam un pārvadātājam var kompensēt tās vides aizsardzības, negadījumu un infrastruktūras izmaksas, kuras nesedz konkurējošie transporta veidi. Katrā konkrētā gadījumā Ministru kabinets pieņem lēmumu par kompensācijas piešķiršanu, tās apmēru un izmaksāšanas kārtību.

(12) Pārvadātājam ir tiesības saņemt kompensāciju par zaudējumiem, kas tam radušies dzelzceļa infrastruktūras darbības traucējumu dēļ.

(13) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātāju strīdus par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksas iekasēšanu izskata un abām pusēm saistošus lēmumus pieņem Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, informējot par to Valsts dzelzceļa administrāciju.

(04.03.2004. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.11.2005. likumu)

13.pants. Infrastruktūras pārvaldītāja funkciju nodalīšana

(1) Ja publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir arī pārvadātājs, tam jānodrošina atsevišķa grāmatvedības uzskaitē (finanšu pārskats) un publicēšana, kā arī atsevišķu norēķinu kontu atvēršana un kārtošana. Līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir attiecīgajam dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, nedrīkst nodot pārvadātājam un otrādi.

(2) Ja publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir arī pārvadātājs, tam jānodrošina, ka šos komercdarbības veidus veic atsevišķas struktūrvienībās.

(3) Šā likuma 12.panta desmitajā daļā minētajos gadījumos maksu par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu nosaka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija saskaņā ar likumu "[Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem](#)".

(04.03.2004. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.11.2005. likumu)

14.pants. Vilcienu kustības pārtraukšana un sliežu ceļa posmu slēgšana

(1) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir tiesīgs situācijās, kad Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu vai citu tehnisko noteikumu neievērošanas dēļ var tikt vai tiek apdraudēta satiksmes drošība, cilvēku dzīvība, veselība vai vide, uz laiku pārtraukt vilcienu kustību pa sliežu ceļiem un stacijas darbu vai samazināt sliežu ceļa posma caurlaides spēju, lai veiktu inženiertehniskos darbus (atjaunošanas darbus un remontdarbus) un pēc iespējas drīzāk atjaunotu normālu satiksmi. Par vilcienu kustības pārtraukšanu infrastruktūras pārvaldītājs paziņo pārvadātājiem, Valsts dzelzceļa administrācijai, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai, Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai (33.pants), kā arī attiecīgajai vietējai un rajona pašvaldībai.

(2) Ja privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs neievēro Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumus, publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, balstoties uz Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas rīkojumu, atvieno attiecīgajai privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai tieši pievienotos sliežu ceļus.

(3) Ja valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs uzskata par nepieciešamu slēgt ekonomiski neizdevīgu sliežu ceļa posmu vai tādu sliežu ceļa posmu, kura tehnisko stāvokli nepietiekamu finansiālo līdzekļu dēļ nav iespējams uzturēt atbilstoši Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumiem un kurā nav iespējams garantēt satiksmes drošību, tas iesniedz Satiksmes ministrijai pamatotu priekšlikumu par šā sliežu ceļa posma slēgšanu, pievienojot tam Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas atzinumu.

(4) Ja tiek ierosināts slēgt publiskās lietošanas sliežu ceļu, Satiksmes ministrija pieprasa, lai Valsts dzelzceļa administrācija, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, attiecīgo rajonu pašvaldības un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija par to divu mēnešu laikā sniedz atzinumu. Pēc atzinuma saņemšanas Satiksmes ministrija sagatavo nepieciešamos dokumentus Ministru kabineta lēmuma pieņemšanai par sliežu ceļa slēgšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

15.pants. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zeme

(1) Zeme valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā ir valsts īpašums. Valsts zemi nodod valdījumā valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam satiksmes ministrs.

(2) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs valstij piederošo zemi var iznomāt vai apgrūtināt to ar servitūtiem ēku un būvju, virszemes un pazemes komunikāciju celtniecībai vai citas saimnieciskās darbības veikšanai. Šajos darījumos dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs rīkojas valsts vārdā.

(3) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam ir servitūta tiesības uz citām juridiskajām un fiziskajām personām piederošo zemi, uz kuras atrodas dzelzceļa infrastruktūras objekti. Ja par servitūtu nav panākta vienošanās ar zemes īpašnieku, par servitūta nodibināšanu katrā atsevišķā gadījumā lemj Ministru kabinets. Zemes lietotājs tās īpašniekam par servitūtu maksā atlīdzību saskaņā ar vienošanos, tomēr ne lielāku par pieciem procentiem gadā no zemes kadastrālās vērtības.

(4) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, ievērojot zemes jautājumos pieņemtos likumus un citus normatīvos aktus, ir tiesības šķērsot zemes nodalījuma joslai piegulošo tam nepiederošo zemes gabalu, lai piekļūtu infrastruktūras objektiem.

16.pants. Dzelzceļa zemes nodalījuma josla

(1) Dzelzceļa zemes nodalījuma joslas robežas teritoriju plānojumos nosaka atbilstoši attiecīgā objekta būvniecības laikā spēkā esošajiem būvnormatīviem.

(2) [Dzelzceļa zemes nodalījuma joslas ekspluatācijas noteikumu](#) projektu izstrādā Satiksmes ministrija un apstiprina Ministru kabinets.

(3) Gadījumos, kad dzelzceļa zemes nodalījuma josla pārklājas ar cita veida zemes nodalījuma joslu vai aizsargjoslu, spēkā ir stingrākās prasības un lielākais minimālais platums. Visu veidu darbību šajās vietās saskaņo ieinteresētās institūcijas.

(4) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir tiesīgs grozīt (samazināt) dzelzceļa zemes nodalījuma joslas robežas un atteikties no zemes lietošanas tiesībām, ievērojot attiecīgos normatīvos aktus un būvnormatīvus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

17.pants. Darbības ierobežojumi dzelzceļa zemes nodalījuma joslā

(1) Dzelzceļa zemes nodalījuma joslā citas juridiskās un fiziskās personas jebkāda veida darbību drīkst veikt tikai ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja atļauju un tā kontrolē.

(2) Ja sakarā ar juridiskajām un fiziskajām personām atļautajiem būvdarbiem, rekonstrukcijas darbiem un remontdarbiem vai citu darbību rodas nepieciešamība veikt dzelzceļa infrastruktūras objektu pārbūvi, to veic un finansē ieinteresētā puse.

(3) Jebkura komunikāciju izvietošana, pārvietošana un rekonstrukcija dzelzceļa zemes nodalījuma joslā nedrīkst pasliktināt dzelzceļa infrastruktūras objektu ekspluatācijas kvalitāti un satiksmes drošību.

(4) Dzelzceļa zemes nodalījuma joslā esošās komunikācijas uztur kārtībā to īpašnieks.

18.pants. Dzelzceļa aizsargjoslas

(1) Lai aizsargātu dzelzceļu no nevēlamas ārējās iedarbības, pasargātu cilvēkus un vidi no dzelzceļa kaitīgās ietekmes, kā arī nodrošinātu dzelzceļa efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas, saskaņā ar [Aizsargjoslu likumu](#) tiek izveidotas dzelzceļa aizsargjoslas.

(2) Dzelzceļa aizsargjoslas kārtībā uztur attiecīgās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs par saviem līdzekļiem, bet, ja tiesības lietot zemi ir nodotas citai personai, - zemes lietotājs.

(3) Dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana, kā arī aizsargjoslas zemes īpašnieka darbība nedrīkst pasliktināt hidroloģisko režīmu dzelzceļa aizsargjoslā, traucēt aizsargjoslas un tai piegulošo vai to šķērsojošo melioratīvo sistēmu un būvju funkcionēšanu.

(4) Dzelzceļa aizsargjoslas zemes īpašnieks vai lietotājs nedrīkst liegt dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam izmantot ceļus vai pieejas, lai dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanas specializētais transportlīdzeklis varētu piekļūt dzelzceļa infrastruktūras objektiem uzturēšanas darbu veikšanai un to kontrolei. Izmantojot tiesības piekļūt pie dzelzceļa infrastruktūras objektiem, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pienākums ir to darīt pēc iespējas saudzīgi, nebojājot sējumus un neizcērtot kokus.

(5) Visus zaudējumus, ko dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ar savām darbībām ir nodarījis zemes īpašniekam, atlīdzina attiecīgās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs.

19.pants. Stacija, izmaiņas punkts un pieturas punkts

(1) Stacija ir dzelzceļa infrastruktūras objektu kopums, kas aizņem noteiktu daļu no dzelzceļa zemes nodalījuma joslas un nodrošina dzelzceļa pārvadājumu operāciju veikšanu.

(2) Izmaiņas punkts ir tehnoloģisks sadales punkts vienceļa līnijās, kur ceļu izvietojums paredzēts vilcienu krustošanās un apdzīšanas vajadzībām dzelzceļa infrastruktūras iecirkņa vilcienu caurlaides jaudas palielināšanai.

(3) Pieturas punkts ir vieta, kur apstājas vilciens. Tam nav ceļu izvērsuma, un tas paredzēts tikai pasažieru iekāpšanai un izkāpšanai.

(4) *(Izslēgts ar [06.10.2005.](#) likumu).*

(5) Stacijas, izmaiņas punktus un pieturas punktus, kuri ir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objekti, atklāj, slēdz un tiem nosaukumus piešķir Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

([04.03.2004.](#) likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [06.10.2005.](#) likumu)

20.pants. Pārbrauktuves un pārejas

(1) Pārbrauktuve ir ar nepieciešamajām ierīcēm vilcienu un autotransporta satiksmes drošības garantēšanai aprīkots sliežu ceļa un autoceļa krustojums vienā līmenī.

(2) Pārbrauktuves atkarībā no tās šķērsojošo autoceļu piederības iedalāmas šādi:

1) publiskās lietošanas pārbrauktuves (sliežu ceļu šķērso valsts autoceļi, pagastu ceļi vai pilsētu ielas);

2) atsevišķu lietotāju pārbrauktuves (sliežu ceļu šķērso citām personām piederoši ceļi, un šīs pārbrauktuves tiek izmantotas saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar attiecīgās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju).

(3) Pāreja ir speciāli izbūvēta un aprīkota vieta, kur sliežu ceļu šķērso gājēji vai mājdzīvnieki.

(4) Pārejas iedalāmas šādi:

1) publiskās lietošanas pārejas (ierīkotas sabiedrisko vajadzību apmierināšanai, pa tām sliežu ceļu šķērso gājēji vai mājdzīvnieki);

2) atsevišķu lietotāju pārejas (ierīkotas pēc atsevišķu personu lūguma privātai lietošanai un tiek izmantotas saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar attiecīgās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju).

(5) Jaunu atsevišķu lietotāju pārbrauktuvju un pāreju ierīkošana un aprīkošana tiek veikta par ieinteresētās puses līdzekļiem.

(6) Publiskās lietošanas pārbrauktuvju un pāreju ierīkošanu un uzturēšanu finansē no dzelzceļa infrastruktūras fonda līdzekļiem un valsts autoceļu fonda līdzekļiem.

(7) [Pārbrauktuvju un pāreju ierīkošanas, aprīkošanas, apkalpošanas un slēgšanas kārtību](#) nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

21.pants. Saskaņošanas pienākums

Sliežu ceļus dažādos līmeņos šķērsojošu inženierbūvju un inženierkomunikāciju būvniecība saskaņojama Ministru kabineta izdotajos [dzelzceļa būvnoteikumos](#) paredzētajā kārtībā.

22.pants. Dzelzceļa infrastruktūras objektu būvniecības kārtība

Dzelzceļa infrastruktūras objekti atbilstoši [Būvniecības likumam](#) ir specializētās būves. Dzelzceļa infrastruktūras objektu projektēšanas un būvniecības kārtību nosaka Ministru kabineta izdotie [dzelzceļa būvnoteikumi](#).

III nodaļa. Pārvadātājs

23.pants. Pārvadātāja darbības principi

(1) Pārvadātājs darbojas saskaņā ar šo likumu, citiem likumiem un normatīvajiem aktiem.

(2) Pārvadātājs savā darbībā ir administratīvi un ekonomiski neatkarīgs, arī nosakot savus piedāvājamus dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus un pārvadājuma maksu. Maksu par pasažieru pārvadāšanu pārvadātājs nosaka saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku, ko noteikusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

(3) Pārvadātājam ir pienākums kārtot atsevišķu pasažieru un kravu pārvadājumu finanšu pārskatu, kā arī nodrošināt to publisku pieejamību saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

(Teksts [23.11.2000.](#) likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

24.pants. Valsts vai pašvaldības dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līguma slēgšanas kārtība

(1) Valsts vai pašvaldības dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgumi slēdzami atbilstoši šā likuma, likuma "Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām" un citu normatīvo aktu noteikumiem. Kārtību, kādā organizējami un koordinējami valsts vai pašvaldības [dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pasūtījumi](#), nosaka Ministru kabinets.

(2) Valsts un pašvaldības (turpmāk arī - pasūtītājs) ir tiesīgas sabiedrības interesēs pieprasīt, lai pārvadātājs, izpildot dzelzceļa pārvadājumu pasūtījumu, nodrošina:

1) dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu atbilstību pasūtītāja noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz ātrumu, regularitāti, biežumu, apjomu un citiem rādītājiem;

2) pazeminātu braukšanas maksu (dzelzceļa tarifu) un īpašus nosacījumus attiecībā uz atsevišķām pasažieru kategorijām vai attiecībā uz atsevišķiem dzelzceļa maršrutiem, reģioniem;

3) pakalpojumu pielāgošanu reālajam tirgus pieprasījumam un citiem faktoriem.

(3) Dzelzceļa pārvadājumu pasūtījumus pārvadātājs izpilda uz līguma pamata.

(4) Dzelzceļa pārvadājumu pasūtītājs valsts vārdā var būt Autotransporta direkcija un ieinteresētās ministrijas, pašvaldības vārdā - attiecīgā pašvaldība vai vairākas pašvaldības kopīgi.

(5) Dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līguma projektu sagatavo pasūtītājs, saskaņojot to ar pārvadātāju, ieinteresētajām ministrijām un institūcijām vai attiecīgo pašvaldību.

(6) Dzelzceļa kravu pārvadājumu pasūtījuma līguma projekts iesniedzams saskaņošanai Valsts dzelzceļa administrācijā.

(7) Kārtību, [kādā saskaņojami un slēdzami dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pasūtījumu līgumi](#), nosaka Ministru kabinets.

(8) *(Izslēgta ar [04.03.2004.](#) likumu).*

(9) Ja tiek noslēgts dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgums, pārvadātājs atver atsevišķu norēķinu kontu maksājumiem par dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma izpildi un šos naudas līdzekļus grāmatvedības dokumentos uzrāda atsevišķi. Pārvadātājs nav tiesīgs naudas līdzekļus, kas samaksāti par dzelzceļa pārvadājumu pasūtījumu, izmantot citiem transporta pakalpojumiem, kurus tas sniedz, vai citiem komercdarbības veidiem, kurus tas veic.

(10) Noslēgtos dzelzceļa kravu pārvadājumu pasūtījuma līgumus reģistrē un to izpildi kontrolē Valsts dzelzceļa administrācija.

(11) Noslēgtos dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pasūtījuma līgumus reģistrē un to izpildi kontrolē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [06.02.2003.](#) likumu, [04.03.2004.](#) likumu un [24.11.2005.](#) likumu)

25.pants. Dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līguma saturs

(1) Dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgumā, kas noslēgts saskaņā ar šā likuma 24.pantu, norāda:

- 1) sniedzamo pakalpojumu veidu un to tehniskos datus;
- 2) sniedzamo pakalpojumu izpildes kārtību;
- 3) samaksu pārvadātājam par sniegtajiem pakalpojumiem vai kompensāciju par zaudējumiem, kas radušies sakarā ar pakalpojumu sniegšanu;
- 4) maksāšanas vai kompensēšanas kārtību;
- 5) atbildību par līguma izpildi;
- 6) pasūtītāja noteikto pārvadājuma maksu (dzelzceļa tarifu), tās atlaides.

(2) Dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgumā var ietvert noteikumus par valsts vai pašvaldības investīcijām vai kredīta garantijām pārvadātājam, pārvadātāja pienākumu investīciju rezultātā pazemināt sniegto pakalpojumu izmaksas, uzlabot pakalpojumu kvalitāti, atjaunot ritošo sastāvu, kā arī citas pušu tiesības un pienākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

25.¹ pants. Ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzēto

dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgums

- (1) Ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzēto dzelzceļa pārvadājumu pasūtītājs valsts vārdā ir Aizsardzības ministrija.
- (2) Ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzētos dzelzceļa pārvadājumus, pamatojoties uz dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgumu, veic pārvadātājs, kas saņēmis industriālās drošības sertifikātu.
- (3) Ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzēto dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līguma projektu sagatavo pasūtītājs. Šo līguma projektu pasūtītājs saskaņo ar pārvadātāju.
- (4) Kārtību, kādā organizējami un koordinējami ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzēto dzelzceļa pārvadājumu valsts pasūtījumi, un pasūtījuma līguma saskaņošanas un noslēgšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (5) Slēdzot ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam paredzēto dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līgumu, uz tā saturu attiecina šā likuma 25.panta noteikumus.

(2005.gada 24.novembra likuma redakcijā)

IV nodaļa. Ritošā sastāva kustības koordinācija un publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalīšana

(Nodaļa 04.03.2004. likuma redakcijā)

26.pants. Ritošā sastāva kustības koordinācija

- (1) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs koordinē vilcienu un cita ritošā sastāva kustību pa saviem sliežu ceļiem, arī savienojumos ar citām personām piederošas dzelzceļa infrastruktūras sliežu ceļiem.
- (2) Ja pārvadātājs pārvadājumu veic pa diviem vai vairākiem dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājiem piederošas dzelzceļa infrastruktūras sliežu ceļiem, attiecīgajiem dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājiem ir pienākums sadarboties.

27.pants. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalīšana

- (1) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir atbildīgs par dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalīšanu starp pārvadātājiem tā pārvaldījumā esošajā infrastruktūrā.
- (2) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jauda sadalāma tā, lai attiecībā uz pārvadātājiem tiktu ievērots vienlīdzības princips, kā arī nodrošināta optimāla dzelzceļa infrastruktūras izmantošana.
- (3) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalīšanā prioritāte ir tiem dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumiem, kuri tiek sniegti uz valsts vai pašvaldības dzelzceļa pārvadājumu pasūtījuma līguma pamata, tajā skaitā ārvalstu bruņoto spēku vai Nacionālo bruņoto spēku atbalstam, un pakalpojumiem, kas pilnīgi vai daļēji tiek

sniegti, izmantojot īpašiem nolūkiem (ātrgaitas, kravas un tamlīdzīgiem pārvadājumiem) paredzētu vai būvētu valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru. Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs var prasīt to zaudējumu atlīdzību, kuri tam rodas, ievērojot noteiktās pārvadājumu prioritātes.

(4) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jauda tiek sadalīta, pamatojoties uz dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam iesniegtajiem iesniegumiem par pārvadājumu veikšanu, izmantojot attiecīgo dzelzceļa infrastruktūru. Iesniegumus infrastruktūras pārvaldītājam iesniedz pārvadātāji.

(5) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudu nedrīkst sadalīt institūcija (komercsabiedrība), kas sniedz arī dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus vai ietilpst vienā koncernā ar dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu sniedzēju. Šajā gadījumā publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudu sadala Valsts dzelzceļa administrācija.

(6) Iesniegumus izskata, ievērojot šā panta divpadsmitajā daļā minēto Ministru kabineta noteikto kārtību, kā arī pieejamo un atbilstoši likumā noteiktajām prioritātēm jau sadalīto publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudu.

(7) Par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu atbilstoši sadalītajai jaudai attiecīgās infrastruktūras pārvaldītājs un pārvadātājs noslēdz līgumu, kurā reglamentēti administratīvie un finanšu jautājumi. Ja līguma darbības termiņš pārsniedz viena kustības grafika spēkā esamības laiku, tiek slēgta vienošanās par dzelzceļa infrastruktūras ilgtermiņa izmantošanu, ievērojot pārvadātāja komerciālās vajadzības.

(8) Pārvadātājam, kuram piešķirta noteikta jauda, nav tiesību šo jaudu nodot vai pārdot citam pārvadātājam. Ja pārvadātājs šo aizliegumu pārkāpj, tam var tikt liegta turpmākas publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas tiesības.

(9) Lai veicinātu optimālu publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu, šīs infrastruktūras pārvaldītājam, ja tas paredzēts ar pārvadātāju noslēgtajā līgumā par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu, ir tiesības pieprasīt un saņemt maksu par dzelzceļa infrastruktūras jaudu, ja tā piešķirta, bet netiek izmantota. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs neizmanto jaudu, no kuras atteicies pārvadātājs, iedala citiem pārvadātājiem, ievērojot šā panta divpadsmitajā daļā minēto Ministru kabineta noteikto kārtību.

(10) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam ir tiesības paaugstināt maksu par pārslogotas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu. Maksu drīkst paaugstināt tikai pēc tam, kad izstrādāts un ar pārslogotās dzelzceļa infrastruktūras izmantotājiem apspriests jaudas palielināšanas plāns.

(11) Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra uzskatāma par pārslogotu, ja ritošā sastāva caurlaišanas jauda tajā tiek izmantota vismaz 75 procentu apmērā.

(12) Kārtību, kādā tiek sadalīta publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jauda (kā arī šīs infrastruktūras pārvaldītāja rīcību, ja infrastruktūra ir pārslogota), pārvadājumu veikšanas iesnieguma saturu, tam pievienojamos dokumentus, finansiālās un citas garantijas, iesniegumu izskatīšanas kārtību, kā arī rīcību pēc jaudas piešķiršanas nosaka Ministru kabinets.

(06.10.2005. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.11.2005. likumu)

28.pants. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārskats

Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs sagatavo publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārskatu (tīkla pārskats), kura saturu un publicēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(06.10.2005. likuma redakcijā)

V nodaļa. Valsts pārvalde dzelzceļa transporta nozarē

29.pants. Satiksmes ministrijas un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas kompetence dzelzceļa transporta nozarē

(1) Valsts politiku dzelzceļa transporta nozarē realizē Satiksmes ministrija atbilstoši transporta attīstības nacionālajai programmai.

(2) Dzelzceļa transporta pakalpojumus, kuru regulēšanu noteicis Ministru kabinets saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", regulē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija šajā likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktās kompetences ietvaros.

(23.11.2000. likuma redakcijā)

30.pants. Valsts dzelzceļa administrācija

(1) Valsts pārvaldi dzelzceļa transporta nozarē realizē Valsts dzelzceļa administrācija.

(2) Valsts dzelzceļa administrācija atrodas Satiksmes ministrijas padotībā, kura tiek īstenota pārraudzības formā. Valsts dzelzceļa administrāciju finansē no valsts pamatbudžeta. Valsts dzelzceļa administrācijas funkciju izpildes nodrošināšanai finanšu līdzekļus no Dzelzceļa infrastruktūras fonda ieskaita valsts pamatbudžeta ieņēmumos.

(3) *(Izslēgta ar 04.03.2004. likumu).*

(4) Valsts dzelzceļa administrāciju vada direktors, kuru pēc satiksmes ministra priekšlikuma ieceļ amatā un atbrīvo no amata Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.11.99. likumu un 04.03.2004. likumu)

31.pants. Valsts dzelzceļa administrācijas funkcijas

(1) Valsts dzelzceļa administrācija pilda šādas funkcijas:

1) *(izslēgts ar 23.11.2000. likumu);*

2) saskaņo dzelzceļa kravu pārvadājumu pasūtījuma līgumu projektus;

3) pēc dzelzceļa kravu pārvadājumu pasūtījuma līgumu noslēgšanas reģistrē tos un kontrolē šo līgumu izpildi;

4) *(izslēgts ar 23.11.2000. likumu);*

5) sniedz satiksmes ministram tā pieprasīto informāciju par administrācijas darbību un pieņemtajiem lēmumiem;

- 6) savas kompetences ietvaros veicina pārvadātāju efektīvu un racionālu darbību;
- 7) (*izslēgts ar [23.11.2000. likumu](#)*);
- 8) informējot Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju, izskata publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātāju domstarpības par infrastruktūras jaudas sadali un piekļuvi publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai un pieņem abām pusēm saistošus lēmumus;
- 9) savas kompetences ietvaros sekmē konkurenci dzelzceļa pārvadājumu jomā;
- 10) izstrādā dzelzceļa vides aizsardzības politiku, ko apstiprina satiksmes ministrs, izstrādā un apstiprina rīcības programmu un uztur vides aizsardzības paškontroles sistēmu;
- 11) izvērtē apdraudējumu, ko dzelzceļa infrastruktūra rada cilvēku veselībai un videi, un veic nepieciešamos šā apdraudējuma samazināšanas pasākumus;
- 12) veic infrastruktūras reģistrāciju;
- 13) [veic ritošā sastāva reģistrāciju Ministru kabineta noteiktajā kārtībā](#);
- 14) izsniedz pārvadātāja licences dzelzceļa kravu pārvadājumu veikšanai;
- 15) sniedz atzinumu par atsevišķu publiskās lietošanas sliežu ceļa posmu vai sliežu ceļa slēgšanu saskaņā ar šā likuma 14.panta ceturto daļu.

(2) Valsts dzelzceļa administrācija, pildot ar šo likumu un citiem likumiem noteiktās funkcijas, ievēro valsts politiku dzelzceļa transporta nozarē un transporta attīstības nacionālo programmu.

(3) Valsts dzelzceļa administrācijas lēmumus var pārsūdzēt tiesā likumos un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [23.11.2000. likumu](#), [10.04.2003. likumu](#), [04.03.2004. likumu](#) un [06.10.2005. likumu](#))

32.pants. Valsts dzelzceļa administrācijas tiesības pieprasīt informāciju

Valsts dzelzceļa administrācija ir tiesīga pieprasīt un saņemt no publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātājiem savu funkciju veikšanai nepieciešamo informāciju.

([04.03.2004. likuma redakcijā](#))

33.pants. Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroles un uzraudzības institūcija

(1) Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroli un uzraudzību Latvijā veic Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija.

(2) Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija atrodas Satiksmes ministrijas padotībā, kura tiek īstenota pārraudzības formā.

(3) Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas galvenās funkcijas ir:

- 1) kontrolēt dzelzceļa ekspluatācijas un tās drošības jautājumos pieņemtajos likumos un citos normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi;
- 2) kontrolēt civilās aizsardzības pasākumu (to skaitā preventīvo, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu) veikšanu dzelzceļa ekspluatācijā;
- 3) izmeklēt vilcienu un manevru darba avārijas un pārkāpumu gadījumus un piedalīties uz dzelzceļa notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanā;
- 4) kontrolēt ritošā sastāva avāriju seku novēršanas darbu organizēšanu un veikšanu;
- 5) kontrolēt jaunu vai rekonstruētu dzelzceļa infrastruktūras objektu nodošanu ekspluatācijā un pārbaudīt to atbilstību Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu un darba aizsardzības noteikumu prasībām;
- 6) saskaņā ar normatīvajiem aktiem izsniegt pārvadātājiem drošības sertifikātus;
- 7) noteiktā kārtībā izsniegt drošības apliecības;
- 8) saskaņā ar normatīvajiem aktiem izsniegt profesionālās kompetences sertifikātus reglamentētajās sfērās.

(4) Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija savas kompetences ietvaros ir tiesīga:

- 1) pārbaudīt Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu ievērošanu neatkarīgi no tā, kam pieder pārbaudāmais objekts;
- 2) uz laiku pārtraukt vilcienu satiksmi, samazināt kustības ātrumu un aizliegt tehnisko līdzekļu ekspluatāciju, ja ir apdraudēta cilvēku dzīvība vai veselība, satiksmes drošība vai vide;
- 3) līdz pilnīgai trūkumu novēršanai aizliegt lietot ritošo sastāvu un sliežu ceļu, ja to lietošana var apdraudēt vai apdraud cilvēku dzīvību vai veselību, satiksmes drošību vai vidi;
- 4) dot saistošus norādījumus par Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu ievērošanu visām juridiskajām un fiziskajām personām, kas darbojas dzelzceļa sistēmā;
- 5) pārbaudīt atsevišķu kategoriju dzelzceļa speciālistu atbilstību kvalifikācijas prasībām.

(5) Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju finansē no valsts pamatbudžeta. Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas funkciju izpildes nodrošināšanai finanšu līdzekļus no Dzelzceļa infrastruktūras fonda ieskaita valsts pamatbudžeta ieņēmumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [11.11.99.](#) likumu, [04.03.2004.](#) likumu un [06.10.2005.](#) likumu)

33.¹ pants. Smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcija

- (1) Smagas dzelzceļa avārijas gadījumā izmeklēšanas darbības organizē, veic un kontrolē smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcija.
- (2) Smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcija organizatoriski, juridiski un savu lēmumu pieņemšanā ir neatkarīga no dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja,

pārvadātāja un dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroles un uzraudzības institūcijas, kā arī no institūcijas, kas atbild par dzelzceļa infrastruktūras maksas noteikšanu un iekasēšanu, dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu vai valsts pārvaldes realizēšanu dzelzceļa transporta jomā, un no personām, kuru intereses var būt pretrunā ar izmeklēšanas institūcijas uzdevumiem.

(3) Iestādi, kas pilda šā panta pirmajā daļā minētās funkcijas, nosaka Ministru kabinets.

(2005.gada 24.novembra likuma redakcijā /par spēkā stāšanos sk. pārejas noteikumu 18.punktu/)

VI nodaļa. Pārvadātāja licence, drošības sertifikāts un drošības apliecība

34.pants. Pārvadātāja licence

(1) Speciālu atļauju dzelzceļa pārvadājumu veikšanai (turpmāk -pārvadātāja licence) tiesīgas saņemt komercsabiedrības, kuras var nodrošināt dzelzceļa pārvadājumu veikšanai nepieciešamos pamatnosacījumus, kā arī attiecīgo dzelzceļa speciālistu līdzdalību.

(2) Pārvadātāja licence apliecina pārvadātāja tiesības nodarboties ar tajā norādīto komercdarbības veidu. Pārvadātāja licence, kas izsniegta dzelzceļa pārvadājumu veikšanai, nedod tiesības piekļūt dzelzceļa infrastruktūrai.

(3) Pārvadātāja licence, nediskriminējot un ievērojot vienlīdzības principu, piešķirama komercsabiedrībai, kura iesniegusi iesniegumu pārvadātāja licences saņemšanai (turpmāk - pretendents) un kurai ir nevainojama reputācija un stabils finansiālais stāvoklis, šajā nolūkā pārbaudot tās:

- 1) finanšu resursu pietiekamību;
- 2) darbības un vadības plānus;
- 3) līdzšinējo darbību, profesionālo atbilstību un pieredzi.

(4) Pretendentam jāpierāda sava profesionālā atbilstība, norādot uz to, ka:

- 1) darbiniekiem ir nepieciešamās zināšanas un pieredze, lai garantētu pārvadātāja licencē norādītās darbības drošu vadību;
- 2) ir atbilstoši sagatavoti un kvalificēti dzelzceļa speciālisti, kuri var garantēt sniedzamo pakalpojumu drošumu un kvalitāti augstā līmenī;
- 3) izmantojamais ritošais sastāvs, it īpaši vilces līdzekļi, ir drošs.

(5) Pretendenta reputācija atbilst labas reputācijas prasībām, ja:

- 1) šis pretendents ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu nav atzīts par maksātnespējīgu;
- 2) tā vadošie darbinieki nav sodīti par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;

3) pretendents vai tā vadošie darbinieki gada laikā nav atkārtoti administratīvi sodīti par darba, darba aizsardzības, nodokļu, muitas, komercdarbības un citu tā darbībā ievērojamo normatīvo aktu pārkāpumiem;

4) (izslēgts ar [04.03.2004.](#) likumu).

(6) Kārtību, [kādā izsniedzama un anulējama pārvadātāja licence](#), nosaka Ministru kabinets. Ministru kabinets var izvirzīt papildu nosacījumus pārvadātāja licences piešķiršanai.

(7) Valsts dzelzceļa administrācija izsniedz pārvadātāja licenci dzelzceļa kravu pārvadājumu veikšanai un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija izsniedz pārvadātāja licenci dzelzceļa pasažieru pārvadājumu veikšanai, ja ir izpildītas šajā likumā noteiktās prasības un samaksāta valsts nodeva. Valsts nodevas apmēru nosaka Ministru kabinets. Par pārvadātāja licences izsniegšanu saņemtā nodeva tiek ieskaitīta valsts budžetā.

(8) Pārvadātāja licenci izsniedz uz pieciem gadiem. Ja licences saņēmējs pilda saistības, kas paredzētas šajā likumā, un atbilst licencē norādītajiem nosacījumiem, licenci pēc tās derīguma termiņa izbeigšanās pagarina, to pārreģistrējot.

(9) (Izslēgta ar [23.11.2000.](#) likumu)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [23.11.2000.](#) likumu, [10.04.2003.](#) likumu, [04.03.2004.](#) likumu un [06.10.2005.](#) likumu)

35.pants. Drošības sertifikāts

(1) Lai iegūtu tiesības piekļūt publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai un garantētu drošu pakalpojumu sniegšanu attiecīgajos infrastruktūras posmos, pārvadātājam pirms pārvadājumu uzsākšanas jāsaņem drošības sertifikāts, kuru, pamatojoties uz attiecīgā publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja atzinumu, izsniedz Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija.

(2) Drošības sertifikātu izsniedz pārvadātājiem, kas atbilst noteiktajām prasībām tehniskās ekspluatācijas jomā un izpilda drošības prasības attiecībā uz personālu, ritošo sastāvu un komercsabiedrības iekšējo struktūru.

(3) Kārtību, kādā [izsniedz, aptur vai anulē drošības sertifikātus](#), kā arī attiecīgos kritērijus nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

35.¹ pants. Drošības apliecība

(1) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam un personām, kas nodarbojas ar šā likuma 3.panta 5.punktā minēto komercdarbību, jāsaņem drošības apliecība.

(2) [Drošības apliecību izsniedz, anulē, tās darbību aptur](#) Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

([04.03.2004.](#) likuma redakcijā)

VII nodaļa. Satiksmes drošība

36.pants. Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu saistošais spēks

Komersabiedrībām, kā arī citām dzelzceļa darbībā iesaistītajām juridiskajām un fiziskajām personām ir jānodrošina Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu ievērošana un jāgarantē satiksmes drošība. Dzelzceļa satiksmes drošības prasības ir saistošas arī citām juridiskajām un fiziskajām personām, kuru darbība notiek tiešā dzelzceļa tuvumā un var apdraudēt dzelzceļa satiksmes drošību.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

36.¹ pants. Ritošais sastāvs un tā ekspluatācija

- (1) Ritošā sastāva īpašnieks vai lietotājs atbilstoši tehniskās ekspluatācijas noteikumiem nodrošina ritošā sastāva uzturēšanu un ekspluatāciju tā, lai tas neapdraudētu cilvēku dzīvību, veselību, dzelzceļa satiksmes drošību un vidi.
- (2) Ritošā sastāva tehnisko apkopi un remontu veic komersabiedrība, kas noteiktā kārtībā saņēmusi drošības apliecību.
- (3) Ritošā sastāva speciālā remonta un modernizācijas kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (4) Kārtību, kādā pieņem ekspluatācijā jaunbūvētu ritošo sastāvu vai ritošo sastāvu, kuram ir veikts speciālais remonts vai modernizācija, nosaka Ministru kabinets.
- (5) Aizliegts ekspluatēt ritošo sastāvu, kas nav reģistrēts valsts ritošā sastāva reģistrā.

(04.03.2004. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.10.2005. likumu)

37.pants. Dzelzceļa speciālists

- (1) Lai garantētu dzelzceļa drošu ekspluatāciju un satiksmes drošību, visiem dzelzceļa darbībā iesaistītajiem dzelzceļa speciālistiem nepieciešamas pietiekami plašas un dziļas zināšanas par darba veikšanai atbilstošu darba organizāciju un Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumiem.
- (2) Dzelzceļa speciālistu profesiju sarakstus, dzelzceļa speciālistiem izvirzāmās kvalifikācijas prasības un kritērijus, zināšanu vai prasmju pārbaudes kārtību, [dzelzceļa speciālista apliecības un profesionālās kompetences sertifikāta izsniegšanas](#), pagarināšanas un anulēšanas kārtību, prasības personām, kuras veic speciālistu sagatavošanu, kā arī apmācības programmas un tehnisko līdzekļu sarakstus nosaka Ministru kabinets.
- (3) Ministru kabinets nosaka to medicīnisko [pretindikāciju sarakstu](#), kuras liedz iegūt dzelzceļa speciālista kvalifikāciju un pildīt šos pienākumus.
- (4) Dzelzceļa speciālists ir disciplināri atbildīgs likumos un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.03.2004. likumu un 06.10.2005. likumu)

38.pants. Paaugstinātas bīstamības josla

(1) Teritorija, kurā notiek vilcienu satiksme, tiek veikti manevri, iekraušanas un izkraušanas darbi, ir paaugstinātas bīstamības josla.

(2) Paaugstinātas bīstamības joslā, izņemot īpaši norādītas vietas (pārejas, pārbrauktuves, peronus u.tml.), drīkst atrasties vienīgi dzelzceļa darbinieki, kas veic savus darba pienākumus.

39.pants. Dzelzceļa objektu apsargāšana

(1) Juridisko vai fizisko personu īpašumā vai valdījumā esošu dzelzceļa objektu apsargāšanu, arī pārvadājumu veikšanas laikā, organizē to īpašnieks.

(2) Dzelzceļa objekti ir kravas un citas vērtības, dzelzceļa komercsabiedrības teritorija, būves, celtnes, telpas, ritošais sastāvs un iekārtas.

(3) Valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektu apsargāšana ir obligāta. Ministru kabinets nosaka [obligāti apsargājamo valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektu sarakstu](#) un šo objektu apsargāšanas kārtību.

(4) Personām, kas apsargā dzelzceļa objektus, ir formas tērpi, atšķirības zīmes un apliecības.

(5) Personām, kas apsargā dzelzceļa objektus, ir tiesības:

- 1) prasīt, lai personas pārtrauc likumpārkāpumus un ievēro apsargājamā objektā noteikto kārtību;
 - 2) aizturēt un nekavējoties nodot policijai likumpārkāpēju vai personu, kas nelikumīgi iekļuvusi apsargājamā objektā;
 - 3) pārbaudīt caurlaides vai citus personu apliecinošus dokumentus, kas nepieciešami saskaņā ar apsargāšanas instrukcijām, kuru ievērošanu kontrolē persona, kas apsargā dzelzceļa objektu;
 - 4) pārbaudīt apsargājamā objekta caurlaides punktus transportu un kravu.
- (6) Ja ir izdarīts likumpārkāpums, kas saistīts ar apsargājamā objekta vai citas mantas apdraudējumu, kustības kārtības vai drošības noteikumu pārkāpumu, tādējādi radot reālus draudus cilvēka dzīvībai vai veselībai, apsargājamam objektam vai personām, kas apsargā dzelzceļa objektus, dzelzceļa speciālistiem ir tiesības prasīt, lai persona pārtrauc likumpārkāpumus un ievēro apsargājamā objektā noteikto kārtību, bet nepakļaušanās gadījumā nekavējoties nogādāt pārkāpēju policijas telpās, lai noskaidrotu viņa personu un sastādītu protokolu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu)

40.pants. Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšana

(1) Dzelzceļa satiksmes negadījums ir dzelzceļa satiksmē noticis nelaimes gadījums, kurā iesaistīts vismaz viens no dzelzceļa transporta līdzekļiem un kura rezultātā gājis bojā cilvēks vai viņam nodarīti miesas bojājumi, vai nodarīti zaudējumi juridiskajai vai fiziskajai personai vai videi.

(1¹) Smaga dzelzceļa avārija ir dzelzceļa satiksmes negadījums, kurā vilcienu sadursmes rezultātā vai sakarā ar vilciena noiešanu no sliedēm gājis bojā vismaz viens

cilvēks vai nodarīti vidēji miesas bojājumi vismaz pieciem cilvēkiem, vai nodarīts liels kaitējums ritošajam sastāvam, dzelzceļa infrastruktūrai vai videi, kā arī citi līdzīgi dzelzceļa satiksmes negadījumi, kuriem ir acīmredzami nelabvēlīga ietekme uz dzelzceļa drošības regulēšanu vai drošības pārvaldību. Par lielu kaitējumu uzskatāmi tādi zaudējumi, kurus smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcija uzreiz novērtējusi kopumā kā ekvivalentu vismaz 2 miljoniem eiro, ievērojot Latvijas Bankas noteikto oficiālo ārvalstu valūtas apmaiņas kursu.

(2) Latvijas teritorijā notikušu [dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas kārtību](#) nosaka Ministru kabinets.

(3) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam ir tiesības prasīt, lai pārvaldātājs viņa rīcībā nodod resursus, kas nepieciešami pēc iespējas ātrākai normālas satiksmes atjaunošanai pēc dzelzceļa satiksmes negadījuma. Ministru kabinets nosaka [resursu nodošanas un to vērtības atlīdzināšanas kārtību](#).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [04.03.2004.](#) likumu un [24.11.2005.](#) likumu /par (1¹) daļas spēkā stāšanos sk. pārejas noteikumu 18.punktu/)

41.pants. Rīcība ārkārtas apstākļos uz dzelzceļa

(1) Privātpersonas, kuru darbība saistīta ar dzelzceļa ekspluatāciju, ārkārtas apstākļos (ugunsgrēks, dabas katastrofa, avārija un citi ārkārtas apstākļi) rīkojas atbilstoši [Civilās aizsardzības likumam](#) un citiem normatīvajiem aktiem.

(2) Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam un pārvaldātājam nekavējoties jālikvidē avāriju sekas gadījumos, kad avārijas radušās dzelzceļa ekspluatācijas rezultātā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [06.10.2005.](#) likumu)

42.pants. Starptautiskie līgumi

(1) Ja starptautiskajā līgumā, kuru Saeima ir apstiprinājusi, paredzēti citādi noteikumi nekā Latvijas Republikas likumos, tiek piemēroti starptautiskā līguma noteikumi. Veicot starptautiskos pārvadājumus, jāievēro Latvijas Republikai saistoši starptautiskie līgumi attiecībā uz starptautisko dzelzceļa transportu.

(2) Pārvaldātājiem un dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājiem ir tiesības pārstāvēt sevi un slēgt līgumus ar starptautiskajām dzelzceļa organizācijām, ārvalstu komercsabiedrībām un to apvienībām.

(3) Ārvalsts komercsabiedrības tiesības būt par pārvaldātāju nosaka attiecīgās valsts normatīvie akti. Robežvalsts pārvaldātāju tiesības piekļūt publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai, neievērojot šā likuma 35.pantu, nosakāmas, pamatojoties uz līgumu, kas tiek slēgts starp robežvalsts pārvaldātāju un publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju un pārvaldātāju. Dokumenti, kas apliecina pārvaldātāja un robežvalsts pārvaldātāja kompetenci un aprīkojuma atbilstību, tiek savstarpēji atzīti, pamatojoties uz starptautiskajiem līgumiem.

([04.03.2004.](#) likuma redakcijā)

43.pants. Eiropas dzelzceļa sistēmu savstarpēja izmantojamība

(1) Būvējot jaunu Eiropas ātrgaitas dzelzceļa sistēmas infrastruktūru, nodrošina vilcienu kustības ātrumu, kas nav mazāks par 250 kilometriem stundā. Pielāgojot

esošu dzelzceļa infrastruktūru ātrgaitas satiksmei, to aprīko atbilstoši vilcienu kustības ātrumam - aptuveni 200 kilometru stundā.

(2) Būvējot jaunu, Eiropas standarta platumam atbilstošu parastā dzelzceļa infrastruktūru, piemēro Eiropas standartus un savstarpējās izmantojamības tehniskās specifikācijas, lai nodrošinātu šīs infrastruktūras iekļaušanos Eiropas parasto dzelzceļu sistēmā. Būvējot jaunu vai modernizējot esošu (1520 mm platumā) parastā dzelzceļa infrastruktūru, Eiropas standartus un savstarpējās izmantojamības tehniskās specifikācijas piemēro, ievērojot specifiku, kāda ir dzelzceļa infrastruktūrai ar sliežu ceļa platumu 1520 milimetri.

(3) Ministru kabinets pieņem lēmumu par iekļaušanos Eiropas ātrgaitas vai parasto dzelzceļu sistēmā un izdod noteikumus par Eiropas dzelzceļa sistēmu savstarpēju izmantojamību.

(4) Valsts dzelzceļa administrācija, papildinot un publicējot dzelzceļa infrastruktūras un ritošā sastāva reģistra ierakstus, norāda katras iekļautās apakšsistēmas vai tās daļas atbilstību piemērojamo savietojamības tehnisko specifikāciju noteiktajām prasībām.

(5) Lēmumu par Eiropas ātrgaitas un parasto dzelzceļu sistēmu apakšsistēmu nodošanu ekspluatācijā pieņem Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma 10., 30., 31., 32., 33. un 34.pants piemērojams ar 1999.gada 1.jūliju.

(1999.gada 4.februāra likuma redakcijā)

2. Prasība par pārvadātāja licences saņemšanu (34.pants) līdz 1999.gada 1.septembrim neattiecas uz uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām), kas saskaņā ar statūtiem līdz šā likuma pieņemšanas dienai faktiski uzsākuši dzelzceļa pārvadājumus.

(1999.gada 4.februāra likuma redakcijā)

3. Līdz Ministru kabineta noteikumu izdošanai šā likuma izpildē piemērojami spēkā esošie normatīvie akti, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

4. Līdz 1999.gada 1.jūlijam Ministru kabinets izveido Dzelzceļa tehnisko inspekciju.

5. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksas aprēķināšanas metodiku līdz tās noteikšanai saskaņā ar šo likumu (12.pants) apstiprina satiksmes ministrs.

(1999.gada 4.februāra likuma redakcijā)

6. Ministru kabinets līdz 2003.gada 1.decembrim nosaka kārtību, kādā organizējami un koordinējami valsts vai pašvaldības dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pasūtījumi, kā arī kārtību, kādā saskaņojami un slēdzami dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pasūtījumu līgumi.

(2003.gada 6.februāra likuma redakcijā)

7. Lai novērstu šķērssubsīdijas dzelzceļa transportā, 2004.gadā no valsts pamatbudžeta dzelzceļa pasažieru pārvadātājiem kompensētā dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksa nedrīkst būt mazāka kā 2003.gadā dzelzceļa infrastruktūras fondam paredzētie atskaitījumi no akcīzes nodokļa naftas produktiem par dzelzceļa pārvadājumos izlietoto dīzeļdegvielu.

(30.10.2003. likuma redakcijā)

8. Šā likuma 13.panta trešā daļa un 27.panta ceturrtā daļa stājas spēkā 2004.gada 1.maijā.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

9. Ministru kabinets sešu mēnešu laikā pēc šā likuma stāšanās spēkā izdod šā likuma 7.panta otrajā daļā, 16.panta otrajā daļā, 35.1 panta otrajā daļā, 39.panta trešajā daļā un 40.panta trešajā daļā paredzētos noteikumus.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

10. Ministru kabinets divu mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par iekļaušanos Eiropas ātrgaitas vai parasto dzelzceļu sistēmā, izdod noteikumus par kārtību, kādā tiek nodrošināta ātrgaitas un parasto dzelzceļu sistēmu savietojamība, un to, kāda informācija par Eiropas dzelzceļa sistēmām iekļaujama reģistrā, kā arī šīs informācijas aktualizēšanas un publicēšanas kārtību.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

11. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2004.gada 1.jūnijam ir piemērojami Ministru kabineta 1998.gada 20.oktobra noteikumi nr.410 "Metodika stratēģiskās un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūras iedalījumam kategorijās", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

12. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2005.gada 1.janvārim ir piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 1999.gada 23.marta noteikumi nr.111 "Dzelzceļa administrācijas nolikums";

2) Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumi nr.211 "Dzelzceļa tehniskās inspekcijas nolikums".

(04.03.2004. likuma redakcijā)

13. Ar terminu "komercsabiedrība" šajā likumā tiek saprasts arī uzņēmums vai uzņēmēj sabiedrība, bet ar terminu "komercdarbība" - arī uzņēmējdarbība likuma "Par uzņēmējdarbību" izpratnē.

(04.03.2004. likuma redakcijā)

14. Ministru kabinets sešu mēnešu laikā pēc šā likuma stāšanās spēkā izdod šā likuma 19.panta piektajā daļā paredzētos noteikumus.

(06.10.2005. likuma redakcijā)

15. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 27.panta divpadsmitajā daļā, 28.pantā, 31.panta pirmās daļas 13.punktā, 36.¹ panta trešajā un ceturtajā daļā un 37.panta otrajā daļā paredzētos noteikumus.

(06.10.2005. likuma redakcijā)

16. Līdz šā likuma 27.panta divpadsmitajā daļā, 31.panta pirmās daļas 13.punktā un 37.panta otrajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2006.gada 1.janvārim piemērojami attiecīgi šādi Satiksmes ministrijas noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Satiksmes ministrijas 2004.gada 4.augusta noteikumi Nr.21 "Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalīšanas kārtība";

2) Satiksmes ministrijas 2001.gada 13.septembra noteikumi Nr.25 "Dzelzceļa ritošā sastāva valsts reģistrācijas kārtība";

3) Satiksmes ministrijas 2005.gada 6.janvāra noteikumi Nr.1 "Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) instruktora, vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista), vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) palīga kompetences sertifikāta izsniegšanu, tā derīguma termiņa pagarināšanu un anulēšanu";

4) Satiksmes ministrijas 2005.gada 6.janvāra noteikumi Nr.2 "Noteikumi par dzelzceļa speciālista profesionālo kvalifikāciju".

(06.10.2005. likuma redakcijā)

17. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.jūlijam izdod šā likuma 25.¹ panta ceturtajā daļā paredzētos noteikumus.

(2005.gada 24.novembra likuma redakcijā)

18. Šā likuma 33.¹ pants un 40.panta 1.¹ daļa stājas spēkā 2006.gada 30.aprīlī.

(2005.gada 24.novembra likuma redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(06.10.2005. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.11.2005. likumu)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Padomes 1991.gada 29.jūlija direktīvas [91/440/EEK](#) par Kopienas dzelzceļa attīstību;
- 2) Padomes 1995.gada 19.jūnija direktīvas [95/18/EK](#) par dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu licencēšanu;
- 3) Padomes 1996.gada 23.jūlija direktīvas [96/48/EK](#) par Eiropas ātrgaitas dzelzceļu sistēmas savstarpēju izmantojamību;
- 4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 26.februāra direktīvas [2001/12/EK](#), ar ko groza Padomes direktīvu [91/440/EEK](#) par Kopienas dzelzceļa attīstību;
- 5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 26.februāra direktīvas [2001/13/EK](#), ar ko groza Padomes direktīvu [95/18/EK](#) par dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu licencēšanu;
- 6) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 26.februāra direktīvas [2001/14/EK](#) par dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras lietošanu un drošības sertifikāciju;
- 7) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 19.marta direktīvas [2001/16/EK](#) par Eiropas parasto dzelzceļu sistēmas savstarpēju izmantojamību;
- 8) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas [2004/49/EK](#) par drošību Kopienas dzelzceļos un par Padomes direktīvas [95/18/EK](#) par dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu licencēšanu un direktīvas [2001/14/EK](#) par dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadali un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu un drošības sertifikāciju (Dzelzceļu drošības direktīva) grozījumiem.

Likums stājas spēkā 1998.gada 1.novembrī.

Likums Saeimā pieņemts 1998.gada 1.aprīlī.

Valsts prezidents

G.Ulmanis

Rīgā 1998.gada 17.aprīlī